

VOORMALIG ELEKTRICIEN KAN AMPER NOG LOPEN DOOR METHANOLVERGIFTIGING

‘Eindelijk verder met mijn leven’

Frank Jansen (43) kreeg **650.000 euro schadevergoeding** van zijn voormalig werkgever Soft Drink International uit Heerlen. Het hoogste bedrag dat tot nu toe in Nederland werd uitgekeerd aan iemand met een beroepsziekte. De elektricien werkte lange tijd zonder bescherming met de giftige stof methanol.

door Daan de Hulster

„Ik werd helemaal gek toen ik de veiligheidsvoorschriften van de printer las. Er stond: bij langdurig inhaleren van neurotoxische stoffen kan schade aan de hersenen ontstaan. Toen wist ik genoeg. Tijdens meerdere vergaderingen gaf ik aan waar mijn handicaps door kwamen. Maar de leidinggevenden vonden dat ik overdreef. Ik vond het heel erg dat ze me niet geloofden. Sinds september 1997 heb ik niet meer gewerkt: ik kon amper nog lopen.”

Frank Jansen gaat na de mts, na dienst bij de luchtmacht en een jaar bij Volvo in Born in 1991 aan de slag als elektricien en onderhoudsmonteur bij Soft Drink International in Heerlen. Het bedrijf bottelt en verpakt frisdranken. Jansen doet met drie collega's onderhoudswerk aan machines en houdt productielijnen draaiend. „Leuk werk. Je had alle vrijheid, als de productie maar op gang bleef.”

In 1994 schaft de fabriek nieuwe printers aan die houdbaarheidsdata op frisdrankflessen afdrucken. Jansen wordt als enige verantwoordelijk voor het onderhoud van de nieuwe machines, waar hij veel tijd aan kwijt is. „De printers waren storingsgevoelig. In de fabriek was het altijd ruim dertig

graden en de lucht was vochtig. De fijnevoelige spuitkoppen konden daar niet tegen. Er ontstonden inktvlekken op de fles in plaats van een leesbare houdbaarheidsdatum. Dat probleem moest ik verhelpen.”

Soms wel drie keer per dag opent Jansen het gesloten systeem van de printers. Vloeistof uit de machine verwijderen, er onderdelen uit halen, die van inktresten ontdoen en weer terugplaatsen. Daarnaast besteedt Jansen per maand zeven uur aan langdurig onderhoud. Zittend op een stoel met zijn gezicht boven de emmer waarin hij inkt opvangt. Vanaf halverwege 1995 krijgt Jansen, toen 27 jaar, lichamelijke klachten.

„Toen ik bezig was met onderhoud, voelde ik me opeens misselijk. Mijn hart bonkte in mijn borstkas. Ik kreeg geen lucht meer. Of de keer dat een collega tegen me aan praatte: het leek wel of hij aan het eind van de fabriek stond. Ik voelde me dronken. Maar ik klaag niet snel. Ik ging vaak even naar de koffieautomaat, dronk een kop koffie, liet alles zakken en ging weer verder. Toen een collega zei dat ik zo raar liep, dacht ik dat het aan mezelf lag. Ik vroeg me af: heb ik soms te veel gesport?”

De klachten verergeren zich. „Drinken deed pijn. Ik verslikte me steeds. Viel een paar keer van de trap. Kon door mijn stijve spieren mijn bed niet uitkomen. Sporten

ging niet meer. Mijn vrouw, die in de verzorging werkte, dacht dat ik multiple sclerose (MS) had. Eind 1996 werd ik een paar weken opgenomen in het ziekenhuis. De neurologen wisten niet wat ik had. Uit scans bleek dat ik gezond was.”

Jansen gaat begin 1997 voorzichtig weer aan het werk. Voor het eerst komt de gedachte in hem op dat zijn kwalen misschien wel veroorzaakt worden door het onderhoudswerk aan de printers. „Ik zocht de veiligheidsbladen van het apparaat op. Daar stond niets in. Later belde ik de firma en vertelde mijn verhaal. De mevrouw aan de telefoon zei dat ik jarenlang verkeerd gewerkt had. Ik had handschoenen en monden gelaatsbescherming met een filter moeten dragen. Boven het apparaat moest een afzuigkap hangen. En het apparaat openen mocht alleen in een afgesloten ruimte. De inkt bestond namelijk voor 60 tot 70 procent uit het giftige methanol.”

Over veiligheidsvoorschriften wordt na aanschaf van de nieuwe printers in de fabriek niet gesproken. Jansen krijgt de verantwoordelijkheid over de apparaten zonder verdere instructie van zijn werkgever. „Ik heb wel een keer één dag instructie gehad bij de producent. Over veiligheid hebben we het toen niet gehad. Het ging vooral over de wiskundige kant van het apparaat. Omdat er niet over veiligheid werd gesproken, stond ik er ook niet bij stil.”

Na zijn ontdekking weigert Jansen nog langer met de printers te werken. In september 1997 meldt hij zich ziek. Eind 1999 wordt zijn dienstverband beëindigd. Jansen ontvangt geen ontslagvergoeding en belandt in de WAO.

Doktoren en neurologen weten jarenlang niet wat hem mankeert. „Een periode vol stress. Ik voelde me klote. Ik ben gescheiden: mijn vrouw kon er niet mee omgaan. Ze liet me met twee kleine kinderen achter. Ik moest ze alleen opvoeden en het

huis betalen. Ik viel in een diep gat. Psychisch was het zwaar. Ik kon er niet tegen als mensen naar me keken.”

Na zijn eerste opname in het ziekenhuis eind 1996 moet Jansen elk halfjaar op controle komen. In 1999 vertellen de neurologen hem dat hij nog maar tussen de één en vijf jaar te leven heeft. „Uit de scan zou blijken dat ik vocht had zitten op plaatsen waar normaal hersenweefsel hoort. Iets dat meestal bij ouderen voorkomt, maar ik was pas begin dertig. Ze zagen het somber voor me in. Mijn leven stond op zijn kop. Toen ik na een half jaar terugkwam, werd me echter met een stalen gezicht verteld dat ze zich vergist hadden. De arts was te veel afgegaan op het oordeel van de radioloog. Ik was blij, maar ook gefrustreerd. Ik wist nog steeds niet wat ik dan wel mankeerde.”

In 2002 belandt Jansen in het ziekenhuis Medisch Spectrum Twente. Daar zijn de artsen overtuigd van de relatie tussen de intensieve methanolblootstelling en Jansens zogenoemde dubbelzijdige piramidale syndroom en zijn spraakstoornis. Jansen komt in contact met het Bureau Beroepsziekten van vakbond FNV, dat hem helpt zijn voormalig werkgever Soft Drink International aansprakelijk te stellen.

Na een bijna zeven jaar durende juridische procedure krijgt Jansen, zestien jaar na zijn eerste klachten, een schadevergoeding van 650.000 euro. Volgens zijn advocaat en FNV Bureau Beroepsziekten het hoogste bedrag dat ooit in Nederland is uitgekeerd aan iemand met een beroepsziekte. „Het verlossende telefoontje kwam vlak voor Kerstmis. Ik barste in huilen uit. Er viel zo veel van me af. Ik kan eindelijk verder met mijn leven. Het ergst heb ik geleden onder het feit dat SDI mij door een recherchebureau liet schaduwen. Ze probeerden me te 'vangen'. En dat terwijl er toen al uitspraken van de rechter waren. Ik heb er destijds niets van ge-

merkt, maar stel je voor dat ik toen licht werk in de tuin had verricht.”

De schadevergoeding bestaat voornamelijk uit misgelopen loon, smartengeld (100.000 euro) en kosten die Jansen maakte vanwege zijn handicap, zoals het aanpassen van zijn woning. De bedragen zijn bovendien vermeerderd met de wettelijke rente, in deze langlopende zaak opgelopen tot anderhalve ton. „Maar al kreeg ik tien miljoen euro, die zou ik zo weer inruilen voor mijn gezondheid. Met geld valt dit niet goed te maken. Ik zal altijd moeten blijven leven met mijn handicaps.”

Aan Jansen is van buitenaf alleen te zien dat hij amper kan lopen en wat meer moeite heeft met praten dan anderen. „Maar de meeste klachten zijn niet zichtbaar. Mijn fijne motoriek in armen en vingers is verdwenen. Ik heb pijn met slikken, hoesten en naar het toilet gaan. Koude periodes zijn voor mij een horrorfilm, mijn spieren kunnen daar niet tegen. Ik fitness bijna elke dag om mijn lichaam goed in conditie te houden. Anders verkrampt mijn spieren. Ik moet het hebben van mijn spierkracht. Als ik niet sport, ga ik achteruit.”

Wat gaat Jansen doen met het geld? „Ik zal er zuinig mee omgaan: hier moet ik het de rest van mijn leven mee doen. Ik heb twee puberende zoons, die kosten veel geld. Misschien gaan we wat meer uit eten, of een keer op vakantie naar de Verenigde Staten. Later zou ik gezien mijn lichamelijke klachten graag willen overwinteren in Zuid-Spanje. Ik rijd auto, daar ben ik erg van afhankelijk. Misschien koop ik van de zomer een quad. Dan kan ik rijden en in de buitenlucht zijn. Dan zou er een wereld voor me openstaan.”

De naam van Frank Jansen is vanwege privacy-redenen gefingeerd. Zijn persoonsgegevens zijn bekend bij de redactie. Jansen woont al zijn hele leven in een Parkstad-gemeente.

DE RECHTZAAK

Een slepende kwestie

Na een juridische procedure van bijna zeven jaar kreeg Frank Jansen (43), zestien jaar na zijn eerste ziekteverschijnselen, een schadevergoeding van zijn voormalig werkgever.

De kantonrechter in Heerlen veroordeelde Soft Drink International (SDI) op 15 december 2010 tot het betalen van ruim een half miljoen euro aan voormalig werknemer Frank Jansen (43). Volgens de rechter is SDI aansprakelijk voor zijn 'uitzonderlijk zware letsel'. Jansen daagde SDI halverwege 2004 voor de rechter, twee jaar nadat het Medisch Spectrum Twente bij hem meerdere neurologische klachten in relatie met blootstelling aan methanol als elektromonteur had vastgesteld. De half miljoen euro bestaat uit misgelopen loon, smartengeld (100.000 euro) en vergoedingen voor kosten die Jansen moest maken vanwege zijn handicaps. Bovenop de half miljoen euro kwam de wettelijke rente, in deze langlopende zaak opgelopen tot anderhalve ton.

In de vonnissen van de kantonrechter in Heerlen en het gerechtshof in Den Bosch staat dat SDI haar zorgplicht jegens Jansen niet naleefde. Hij werd niet voorgelicht over de gevaren van het werken met methanolhoudende inkt en er werden hem geen afdoende beschermingsmiddelen ter beschikking gesteld. Bovendien 'verweerde' SDI zich uitvoerig tegen de vordering. De fabriek vond dat er bij Jansen geen sprake was van uitzonderlijk zwaar letsel en schakelde een particulier recherchebureau in om dat eventueel aan te kunnen tonen. Dat pakte in het voordeel van Jansen uit, omdat bleek dat hij niet in staat was lichamelijke arbeid te verrichten.

„Het wantrouwen van de werkgever is in deze zaak ongekend”, zegt Marian Deij, de advocaat van Jansen. „Uit alle medische dossiers blijkt dat

mijn cliënt volledig arbeidsongeschikt is. De inbreuk op zijn privacy is een beschadiging die extra pijn doet.” Deij doet vaker letselschadezaken. „Daarin zie ik geregeld dat slachtoffers 'uitgerookt' worden door de werkgever. Net zo lang tot ze er moedeloos van worden. Er zijn genoeg mensen die er op een gegeven moment niet meer tegen kunnen.”

Schaderegelaar Rinus van der Brug van FNV Bureau Beroepsziekten maakte de zaak als begeleider van Frank Jansen van begin tot eind mee. „Het is duidelijk dat SDI geen goede werkgever is geweest. Er was geen goede voorlichting over de gevaarlijke stoffen in de nieuwe printers. Er had controle moeten zijn op de werkwijze tijdens het onderhoud, omdat het gaat om gevaarlijke neurotoxische stoffen. SDI koos er bewust voor geen afzuigkap te plaatsen. De kern van deze zaak is: de werknemer niet vertellen waar de inkt uit bestaat en welke gevaren je daarmee loopt. Als Jansen dat geweten had, zou hij nooit gewerkt hebben zoals hij destijds deed.”

Volgens het Bureau Beroepsziekten en advocaat Deij van Wout van Veen Advocaten in Utrecht is de ruim half miljoen euro schadevergoeding het hoogste bedrag dat ooit in Nederland is uitgekeerd aan iemand met een beroepsziekte. Volgens Deij moet het uitgekeerde bedrag wel in perspectief worden gezien. „Mijn cliënt was jong toen hij arbeidsongeschikt raakte. Hij moet het tot zijn negentigste doen met dit inkomen.” Volgens Van der Brug kunnen andere mensen met een neurologische beroepsziekte profiteren van deze uitspraak. „Dit is een voorbeeldzaak. Mensen die de schildersziekte OPS opliepen, eisen nu ook een ton smartengeld. Voorheen is nooit meer dan 50.000 euro smartengeld uitgekeerd.”

Frisdrankproducent Refresco International B.V., sinds oktober vorig jaar aandeelhouder van SDI, wil niet inhoudelijk op de kwestie reageren. Het bedrijf zegt er van uit te gaan dat deze langlopende kwestie door tussenkomst van de rechter tot een aanvaardbare oplossing is gebracht.

Het hoofdgebouw van Soft Drink International in Heerlen. foto Marcel van Hoorn